

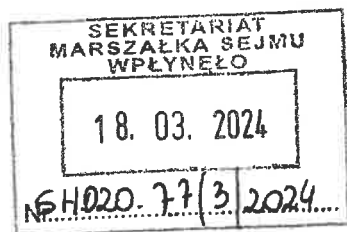

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

DR TADEUSZ BIAŁEK
PREZES

Do druku nr 241

Warszawa, 18 marca 2024 r.

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Pani Katarzyna Ueberhan
Przewodnicząca Komisji Polityki
Spolecznej
i Rodziny Sejm RP

Pan Ryszard Petru
Przewodniczący Komisji Gospodarki
i Rozwoju Sejm RP

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. *PPS-WP. 020. S.M.F. 2024*

Data wpływu *19.03.24r.*

dot. druku sejmowego nr 241

Szanowni Państwo

w związku ze skierowaniem rządowego projektu **Ustawy o zapewnianiu spełniania wymagań dostępności niektórych produktów i usług przez podmioty gospodarcze do I czytania** w Komisjach Gospodarki i Rozwoju oraz Polityki Społecznej i Rodziny, poniżej uprzejmie przesyłam stanowisko Związku Banków Polskich (dalej: Związek lub ZBP).

Uwaga nr 1 – art. 3 ust. 1 pkt 2 lit. a) i b) – zakres ustawy – terminale samoobsługowe
Związek proponuje nadanie art. 3 ust. 1 pkt 2 lit. a) i b) projektu następującego brzmienia:

„2) terminali samoobsługowych:

- a) płatniczych, będących urządzeniami, których głównym przeznaczeniem jest umożliwianie dokonywania płatności z użyciem instrumentów płatniczych w rozumieniu art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 30) w fizycznym punkcie sprzedaży,
- b) ~~samoobsługowych~~ przeznaczonych do świadczenia usług objętych ustawą:
 - bankomatów i wpłatomatów,
 - automatów biletowych,

- urządzeń do odprawy,
- interaktywnych terminali przeznaczonych do udzielania informacji, z wyjątkiem terminali instalowanych jako zintegrowane części pojazdów samochodowych, statków powietrznych, statków wodnych i taboru kolejowego,”

Przedłożony Sejmowi RP rządowy projekt ustawy został zmieniony w stosunku do wcześniejszych wersji projektu procedowanego na etapie rządowym. Zmiana dotyczy art. 3 ust. 1 pkt 2 lit. a) projektu. Wcześniejsza wersja obejmowała wyłącznie terminale samoobsługowe, które podzielone były na „terminale samoobsługowe płatnicze” oraz „terminale samoobsługowe przeznaczone do świadczenia usług objętych ustawą”. Wersja projektu skierowana do Sejmu rozszerza zakres ustawy na wszystkie terminale płatnicze, także na te, które nie są samoobsługowe.

W ocenie Związku obecne brzmienie przepisu wydaje się szersze niż wynikające z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (dalej: dyrektywa o dostępności), która odnosi się wyłącznie do terminali samoobsługowych, w tym samoobsługowych terminali płatniczych. Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. b) ppkt (i) dyrektywy o dostępności: „Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do następujących produktów wprowadzanych do obrotu po dniu 28 czerwca 2025 r.: (...) b) następujące terminale samoobsługowe: (i) terminale płatnicze”.

W ocenie Związku postanowienia projektowanej ustawy powinny odzwierciedlać wyłącznie katalog produktów wskazanych w dyrektywie, czyli odnosić się wyłącznie do terminali samoobsługowych. Przyjęcie rozwiązań wynikających wprost z dyrektywy pozwoli na utrzymanie w Unii jednolitego wymogu, co również będzie pomocne w przypadku świadczenia usługi płatniczej transgranicznie.

Uwaga nr 2 – art. 4 pkt 1 – zakres ustawy – wyłączenie mikroprzedsiębiorców

Związek proponuje zmianę art. 4 pkt 1 projektu poprzez doprecyzowanie, że przepisów ustawy nie stosuje się do:

- „1) usług świadczonych przez mikroprzedsiębiorców, **chyba że świadczą oni usługi lub ich część, jako podwykonawcy podmiotu gospodarczego podlegającego obowiązkom określonym w ustawie;**”

Zgodnie z art. 4 pkt 1 projektu, przepisów ustawy nie stosuje się do usług świadczonych przez mikroprzedsiębiorców.

Jak wynika z motywu 70. dyrektywy o dostępności zwolnienia mikroprzedsiębiorców świadczących usługi z obowiązku spełniania wymogów dostępności było motywowane potrzebą ograniczenia nadmiernych obciążeń administracyjnych i sprawozdawczych dla tej grupy podmiotów gospodarczych.

Jednocześnie w motywie 20. dyrektywy o dostępności wskazano, że: „Nawet jeżeli usługa lub część usługi jest świadczona przez podwykonawcę, nie powinno to ograniczać dostępności tej usługi, a usługodawcy powinni wywiązywać się z obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy”.

Tym samym zasadne jest doprecyzowanie, że wyłączenie zastosowania przepisów ustawy dotyczy wyłącznie sytuacji, gdy mikroprzedsiębiorca świadczy usługi lub jej części we własnym imieniu i na własną rzecz. To wyłączenie nie miałoby natomiast zastosowania, jeżeli mikroprzedsiębiorca działa jako podwykonawca podmiotu gospodarczego podlegającego obowiązkom określonym w ustawie. W tym przypadku obowiązki administracyjne

i sprawozdawcze (uzasadniające wyłączenie mikroprzedsiębiorców) nadal obciążają podmiot gospodarczy, który zleca mikroprzedsiębiorcy świadczenie usług lub ich części. Niemniej, mikroprzedsiębiorca działający jako podwykonawca usługodawcy miałby obowiązek spełnienia wymogów dostępnościowych w zakresie, w jakim współpracuje z usługodawcą.

Pozostawienie wyłączenia w obecnym kształcie może doprowadzić do sytuacji, w której usługodawcy nie będą korzystali ze wsparcia mikroprzedsiębiorców w toku świadczenia usług, z uwagi na ryzyko, że mikroprzedsiębiorcy nie będą wywiązywali się z obowiązków wynikających z ustawy, powołując się na omawiane wyłączenie.

Uwaga nr 3 – art. 4 pkt 4 – zakres ustawy – wyłączenie usług finansowych świadczonych przez podmiot trzeci

Związek zwraca uwagę, że analogicznie, jak w przypadku wyłączenia dotyczącego treści podmiotów trzecich na stronach internetowych i aplikacjach mobilnych – usługi świadczone przez podmioty gospodarcze mogą składać się z produktów i usług, których dany podmiot gospodarczy nie tworzy i nie ma na nie wpływu. W sytuacji, gdy taki produkt lub usługa towarzysząca nie jest objęta ustawą, podmiot trzeci który je świadczy nie ma obowiązku dostosowania ich do wymogów dostępności.

W ramach usług bankowości detalicznej taką usługą towarzyszącą może być np. ubezpieczenie oferowane konsumentowi razem z kredytem. W tej sytuacji bank (jako podmiot świadczący usługi bankowości detalicznej) nie ma wpływu na sposób świadczenia usługi ubezpieczenia – nie tworzy tej usługi i nie ma nad nią kontroli. Oferowanie konsumentowi usługi ubezpieczenia razem z kredytem nie powinno więc rodzić po stronie banku obowiązków dostosowania towarzyszącej usługi ubezpieczenia do wymogów dostępności.

Zgodnie z art. 5 pkt 29 projektu, sformułowana została szeroka definicja usług bankowości detalicznej. Co prawda odnosi się ona do usług/umów bankowości detalicznej uregulowanych w przepisach szczególnych (np. w ustawie o kredycie konsumenckim), niemniej w praktyce często zawarcie takiej umowy związane jest z zawarciem innej umowy (jak ww. umowa ubezpieczenia), która nie jest objęta definicją usługi bankowości detalicznej. Tym samym może powstać wątpliwość, co do konieczności zapewnienia spełnienia wymogów dostępności w przypadku tych dodatkowych usług/umów.

Podobnie, taka wątpliwość może pojawić się na gruncie usług obejmujących czynności działalności maklerskiej (art. 5 pkt 29 lit. b) projektu). Usługodawca oferujący te usługi, powinien spełniać wymogi dostępnościowe. Jednakże produkty finansowe (usługi) oferowane w ramach czynności działalności maklerskiej nie są objęte definicją usługi bankowości detalicznej i przygotowywane są przez podmioty trzecie – usługodawca jest wyłącznie „pośrednikiem” oferującym dany produkt finansowy w ramach usługi maklerskiej. Oferowany w tej usłudze produkt finansowy (np. obligacja, list zastawny, fundusz inwestycyjny) przygotowywany jest przez podmiot trzeci.

Wobec tego, aby uniknąć możliwych wątpliwości interpretacyjnych, ZBP postuluje aby usługi tworzone przez podmioty trzecie zostały wyraźnie wyłączone z zakresu ustawy poprzez odpowiednie zastosowanie wyłączenia analogicznego jak w art. 4 pkt 2 lit. b) projektu: „Przepisów ustawy nie stosuje się do: (...) stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie: (...) treści, które nie są finansowane i nie są tworzone przez dany podmiot gospodarczy oraz nie znajdują się pod jego kontrolą”.

Tym samym do art. 4 projektu należałoby dodać kolejne wyłączenie wskazujące, że **przepisów ustawy nie stosuje się do usług w zakresie w jakim nie są finansowane i nie są tworzone przez dany podmiot gospodarczy oraz nie znajdują się pod jego kontrolą.**

Niezależnie od powyższego, ZBP jest otwarty na dyskusję co do sposobu realizacji ww. postulatu. Związek wskazuje jednak, że jest to element istotnie wpływający na zakres regulacji i tym samym obowiązków usługodawców świadczących usługi bankowości detalicznej.

Uwaga nr 4 – art. 5 pkt 14 – definicja konsumenta

Związek proponuje nadanie art. 5 pkt 14 projektu następującego brzmienia:

~~„14) konsument – osobę fizyczną, która kupuje produkt lub korzysta z usługi w celach niezwiązanych z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub z wykonywaniem wolnego zawodu; konsument w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny;”~~

Zgodnie z definicją konsumenta zawartą w projekcie: „konsument – osoba fizyczna, która kupuje produkt lub korzysta z usługi w celach niezwiązanych z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub z wykonywaniem wolnego zawodu”.

Definicja ta jest odmienna od przyjętej w polskim systemie prawnym definicji zawartej w art. 22¹ kodeksu cywilnego, zgodnie z którym: „za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową”.

Tym samym zakres definicji konsumenta przewidziany w projekcie ustawy jest odmienny (wydaje się szerszy) od definicji zawartej w kodeksie cywilnym. O ile zaproponowana w projekcie definicja odpowiada ogólnemu celowi regulacji (zwłaszcza w kontekście dyrektywy o dostępności), to w przypadku zestawienia zakresu tego pojęcia z definicją „usługi bankowości detalicznej” (art. 5 pkt 29 projektu) mogą wystąpić trudne do pogodzenia sprzeczności.

Przykładowo, zgodnie z projektem ustawy o dostępności: „usługi bankowości detalicznej to świadczone na rzecz konsumentów następujące usługi bankowe i finansowe:

a) umowy o kredyt:

- konsumencki, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (...)
- hipoteczny, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (...).

Zgodnie z ww. aktami prawnymi wskazane umowy o kredyt zawierane są z konsumentami w rozumieniu kodeksu cywilnego. Wobec tego, konsument wobec którego mają być spełnione obowiązki dostępnościowe wynikające z projektu ustawy może obejmować inny (szerszy) krąg osób fizycznych, niż wynikający z definicji umów o kredyt wskazanych w przepisach szczególnych.

W ocenie Związku zasadne jest utrzymanie spójności w zakresie definicji konsumenta. Wobec tego, Związek postuluje przyjęcie w projekcie utrwalonej definicji konsumenta zgodnej z kodeksem cywilnym.

Uwaga nr 5 – art. 12 ust. 1 – produkty wykorzystywane do świadczenia usługi

Proponujemy nadanie art. 12 ust. 1 projektu następującego brzmienia:

„Art. 12. 1. ~~Do świadczenia usług wykorzystuje się produkty spełniające~~ **Produkty bezpośrednio wykorzystywane i konieczne do świadczenia usług spełniają** wymagania dostępności określone w art. 7–11”.

W ocenie ZBP różnorodność produktów wykorzystywanych do świadczenia usług objętych ustawą może być bardzo szeroka i uwzględniać produkty wykorzystywane na różnych etapach świadczenia usług. Może zatem pojawić się ryzyko niejasności w kwalifikacji, czy dany produkt jest związany ze świadczeniem usługi, czy też nie. Może także pojawić się wątpliwość na ile dany produkt jest niezbędny do wykonania usług, a na ile jest wyłącznie ułatwieniem, z którego konsument może, ale nie musi skorzystać.

Aby ograniczyć ewentualne nieścisłości interpretacyjne, zdaniem ZBP adekwatnym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie zawężenia, że wymogi dostępności (określone w art. 7–11) powinny spełniać produkty **bezpośrednio wykorzystywane i konieczne do świadczenia usług**.

Uwaga nr 6 – art. 16 pkt 1 – usługi bankowości detalicznej – dodatkowe wymogi

Proponujemy nadanie art. 16 pkt 1 projektu następującego brzmienia:

„Poza spełnianiem wymagań dostępności, o których mowa w art. 12, w ramach usług bankowości detalicznej zapewnia się:

- 1) postrzegalność, funkcjonalność, zrozumiałość i kompatybilność metod identyfikacji konsumenta, składania podpisów elektronicznych, **zabezpieczeń bezpieczeństwa** i usług płatniczych;”

Dyrektywa o dostępności w zakresie usług bankowości detalicznej przewiduje wymóg: „zapewnianie zauważalnych, funkcjonalnych, zrozumiałych i solidnych metod identyfikacji, podpisów elektronicznych, **bezpieczeństwa** i usług płatniczych” [Załącznik I, Sekcja IV, lit. e) ppkt (i)].

Zgodnie z motywem 40. dyrektywy o dostępności: „Odpowiednie wymogi dostępności powinny również mieć zastosowanie do metod identyfikacji, podpisu elektronicznego i usług płatniczych, ponieważ są to elementy niezbędne do zawarcia transakcji w bankowości detalicznej”.

W świetle dyrektywy o dostępności metody bezpieczeństwa stanowią więc element niezbędny do zawarcia transakcji w bankowości detalicznej. W tym kontekście należy je rozumieć, jako cechę oferowanych usług oznaczającą poufność i wykluczenie możliwości zewnętrznej ingerencji w zlecenie klienta banku.

Zdaniem ZBP sformułowanie „bezpieczeństwo” jest w tym kontekście bardziej adekwatne i odpowiada brzmieniu dyrektywy o dostępności i celowi regulacji. Jednocześnie usuwa ewentualne problemy interpretacyjne, jakie może rodzić posłużenie się sformułowaniem „zabezpieczeń”, które można rozumieć także, jako formy prawne zabezpieczeń roszczeń (jak hipoteka, czy poręczenie).

Uwaga nr 7 – art. 19 ust. 1–4 – zakres zastosowania kryteriów funkcjonalnych

Wobec wątpliwości, co do okoliczności w jakich powstaje obowiązek zastosowania kryteriów funkcjonalnych prosimy o wyjaśnienie, kiedy i w jakim zakresie usługodawca powinien spełnić ten obowiązek.

Czy chodzi tu np. o sytuację „na przyszłość”, kiedy usługa lub produkt będą posiadały funkcje lub właściwości, co do których nie zostały ujęte wymagania w ustawie?

Dyrektywa o dostępności w tym zakresie wskazuje, że kryteriów funkcjonalnych nie należy uważać za ogólną alternatywę dla wymogów dostępności określonych w dyrektywie, lecz powinny one być stosowane w szczególnych okolicznościach (motyw 24).

Zgodnie z motywem 23. dyrektywy o dostępności: „Niniejsza dyrektywa powinna wprowadzić obowiązek stosowania funkcjonalnych wymogów dostępności, które powinny być wyrażane jako ogólne cele. Te wymogi powinny być wystarczająco precyzyjne, aby stwarzać prawnie wiążące zobowiązania, i wystarczająco szczegółowe, aby umożliwić ocenę zgodności w celu zapewnienia właściwego funkcjonowania wewnętrznego rynku produktów i usług objętych niniejszą dyrektywą, a także powinny pozostawiać pewien stopień elastyczności, by umożliwić innowacje”.

Uwaga nr 8 – art. 32 ust. 2 pkt 1 – informowanie o dostępności usług

Związek proponuje nadanie art. 32 ust. 2 pkt 1 projektu następującego brzmienia:

„2. Usługodawca ma obowiązek:

- 1) w regulaminie świadczenia usług lub innym ~~równoważnym~~ dokumencie podać do publicznej wiadomości w formie pisemnej, w postaci papierowej lub elektronicznej, oraz w sposób dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami określony w art. 12 ust. 2, informacje:
 - a) o oferowanej i świadczonej usłudze,
 - b) niezbędne do korzystania z usługi,
 - c) o tym, w jaki sposób usługa spełnia wymagania dostępności;”

W ocenie sektora bankowego dostosowywanie usług do wymagań dostępności jest procesem i w praktyce informacje dotyczące dostępności mogą podlegać ciągłym zmianom. Szczególnie podatne na zmiany wydają się być informacje o aktualnym stanie zapewnienia dostępności architektonicznej budynków użyteczności publicznej wykorzystywanych do świadczenia usługi (art. 33 ust. 1 projektu).

Stąd też Związek proponuje, aby pozostawić usługodawcy większą swobodę, co do wyboru formy dokumentu, w którym poda do publicznej wiadomości wymagane informacje. Tak, by dokument ten mógł być na bieżąco uzupełniany i zawierać aktualne informacje – analogicznie, jak informacja o ochronie danych osobowych publikowana na stronie usługodawcy.

Z przepisu w dotychczasowym brzmieniu wynika, że informacje o dostępności usługi mają zostać przekazane do publicznej wiadomości w „regulaminie świadczenia usług lub innym równoważnym dokumencie”. Przyjmując, że zwrot „równoważny dokument” odnosi się do formy prawnej dokumentu równej regulaminowi – może on zostać potraktowany, jako wzorzec umowny, którego zmiana wymaga sformalizowanej, czasochłonnej i kosztownej procedury, a tym samym wyklucza możliwość aktualizowania na bieżąco zawartych w nim informacji.

Tymczasem wydaje się, że z punktu widzenia konsumenta, a także realizacji celów dyrektywy o dostępności, najistotniejsze jest by informacje dotyczące dostępności usługi były aktualne, co przemawia za tym, by forma prawna dokumentu pozwalała na bieżącą aktualizację jego treści.

Uwaga nr 9 – art. 32 ust. 2 pkt 2 – informowanie o dostępności usług

Związek proponuje nadanie art. 32 ust. 2 pkt 2 projektu następującego brzmienia:

„2. Usługodawca ma obowiązek:

- 2) udzielać informacji na temat procesu świadczenia usługi i jego monitorowania wskazujących, że proces świadczenia usługi i jego monitorowanie zapewniają zgodność z ust. 1 oraz z mającymi zastosowanie wymaganiami dostępności określonymi w ustawie w formie pisemnej, w postaci papierowej lub elektronicznej, oraz w sposób dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami określony w art. 12 ust. 2;”

Zgodnie z dyrektywą o dostępności: „Usługodawca udziela informacji wskazujących, że proces świadczenia usługi i jego monitorowanie zapewniają zgodność z pkt 1 niniejszego załącznika oraz z mającymi zastosowanie wymogami określonymi w niniejszej dyrektywie” [Załącznik V, pkt 3].

W dotychczasowym brzmieniu obowiązek udzielania informacji na temat procesu świadczenia usługi i jego monitorowania wydaje się być zbyt daleko idący i nieadekwatny. Celem regulacji nie jest bowiem kreowanie po stronie usługodawcy obowiązku publicznego dzielenia się szczegółowymi informacjami dotyczącym procesu świadczenia usług oraz jego monitorowania, które mogą stanowić tajemnicę przedsiębiorstwa.

W świetle wymogów dyrektywy o dostępności wystarczające i adekwatne wydaje się być wskazanie, że proces świadczenia usług i jego monitorowania jest zgodny z mającymi zastosowanie wymogami dostępności.

Usługodawca powinien więc informować jedynie o wynikach przeprowadzonej oceny zgodności usługi z wymaganiami dostępności (określonymi w projekcie w art. 32 ust. 1) – ze wskazaniem, czy sposób świadczenia usługi i jego monitorowanie zapewniają zgodność z wymaganiami dostępności. Tym samym ZBP postuluje, aby przyjęte w ustawie sformułowanie precyzyjniej odzwierciedlało cel zawarty w dyrektywie o dostępności.

Uwaga nr 10 – art. 33 ust. 1 pkt 1 – informowanie o dostępności usług

Związek proponuje nadanie art. 33 ust. 1 pkt 1 projektu następującego brzmienia:

„1. W informacji, o której mowa w art. 32 ust. 2 pkt 1 lit. a, usługodawca podaje informację o:

- 1) aktualnym stanie zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania przez osoby ze szczególnymi potrzebami z pomieszczeń oraz budynków użyteczności publicznej wykorzystywanych do świadczenia usług oraz otaczającej je infrastruktury – w zakresie, w jakim te warunki umożliwiają korzystanie z usługi, lub”

W ocenie ZBP pojęcie „otaczającej je infrastruktury” jest niedookreślone i może być interpretowane bardzo szeroko. W sytuacji, gdy usługodawca wykorzystuje do świadczenia usług pomieszczenia oraz budynki użyteczności publicznej – odpowiada za stan wnętrza własnej placówki i bezpośrednie wejście do placówki. Usługodawca nie odpowiada natomiast za infrastrukturę otaczającą budynki użyteczności publicznej wykorzystywanych do świadczenia usług. W takiej sytuacji problemem może być nawet uzyskanie samych informacji na ten temat. Niezależnie od powyższego pojawia się także pytanie, jak często i w jakim zakresie należałoby aktualizować taką informację.

Zdaniem ZBP usługodawca nie powinien być obciążany obowiązkiem udzielenia informacji, którymi nie dysponuje i może nie móc ich skutecznie uzyskać.

Uwaga nr 11 – art. 45 ust. 1 i ust. 3 – kontrola dostępności

Artykuł 45 projektu reguluje kwestie związane z zakresem uprawnień osoby dokonującej kontroli. W szczególności osoba taka:

- może „żądać udostępnienia dokumentów i nośników informacji związanych z przedmiotem kontroli, a także sporządzania z nich kopii i notatek”, a także
- „jest uprawniona do wstępu na teren, do obiektów i pomieszczeń kontrolowanego podmiotu gospodarczego oraz do poruszania się na tym terenie, w tych obiektach i w tych pomieszczeniach za okazaniem legitymacji służbowej oraz upoważnienia do przeprowadzenia kontroli”.

Projekt ustawy o dostępności przewiduje, że organem nadzoru w zakresie usług bankowości detalicznej jest Rzecznik Finansowy. Zgodnie z art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. wa) ustawy Prawo bankowe: „Bank ma obowiązek udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową wyłącznie na żądanie Rzecznika Finansowego, w zakresie niezbędnym do realizacji przez niego ustawowych zadań”. Zgodnie z art. 81 pkt 2 projektu ustawy o dostępności przewidziane zostało uzupełnienie zadań Rzecznika w zakresie ustawy o dostępności. Niemniej jednak, pojawia się pytanie, czy obecne regulacje stanowią wystarczającą podstawę do żądania wszelkich informacji, dostępu do baz danych, serwerów, środowiska life, czy też prawa wstępu do pomieszczeń technicznych, kas, czy też miejsc, gdzie przechowywane są pieniądze.

Związek zwraca się o wyjaśnienie zakresu przedmiotowej regulacji. W ocenie ZBP usługodawca powinien mieć możliwość odmowy dostępu do informacji oraz wstępu do pomieszczeń, jeżeli może to naruszać inne przepisy regulujące działalność bankową.

Uwaga nr 12 – art. 62 ust. 1 pkt 1 – wezwanie do działań naprawczych

Związek proponuje nadanie art. 62 ust. 1 pkt 1 projektu następującego brzmienia:

„W przypadku gdy w wyniku kontroli Prezes Zarządu PFRON lub właściwy organ nadzoru rynku ustala, że usługa nie spełnia wymagań dostępności, z zastrzeżeniem art. 21 ust. 1, lub nie zostały wykonane obowiązki, o których mowa w art. 32 i art. 33:

- 1) wzywają usługodawcę do podjęcia działań naprawczych niezbędnych do zapewnienia zgodności usługi z wymaganiami dostępności lub wykonania obowiązków albo do zaprzestania oferowania lub świadczenia usługi oraz przedstawienia, w wyznaczonym terminie nie dłuższym niż 120 dni, dowodów potwierdzających dokonanie tych czynności. **Jeżeli ze względów technologicznych, organizacyjnych lub prawnych termin ten nie może zostać dochowany Prezes Zarządu PFRON lub właściwy organ nadzoru, po uzyskaniu wyjaśnień od usługodawcy, wyznacza dodatkowy termin nie dłuższy niż 120 dni.”**

ZBP zwraca uwagę na potrzebę uzupełnienia przepisu w zakresie terminu 120 dni o zastrzeżenia, że jeżeli ze względów technologicznych, organizacyjnych lub prawnych termin ten nie może zostać dochowany to organ nadzoru będzie uprawniony do odpowiedniego wydłużenia terminu.

Należy wyjaśnić, że uwzględniając wymogi prawne oraz technologiczne nie każdą zmianę można przeprowadzić w terminie 120 dni. Na przykład zmiana usługi, która będzie wymagała zmian w tabeli opłat i prowizji (nawet bez konieczności zmian cenowych, ale np. z uwagi na podział usługi na 2 różne) rodzi po stronie banku obowiązek poinformowania o tym klienta 60 dni wcześniej (nie licząc czasu potrzebnego do podjęcia działań prawno-organizacyjnych).

Dodatkowo, jakakolwiek zmiana w zakresie bankowości elektronicznej będzie wymagała zewnętrznego audytu bezpieczeństwa – co, optymistycznie zakładając, może potrwać minimum miesiąc.

Wobec powyższego, przyjęcie sztywnego, maksymalnego terminu 120 dni na dostosowanie usługi do wymogów dostępności w niektórych przypadkach, z przyczyn czysto obiektywnych, może nie być możliwe do realizacji.

Uwaga nr 13 – art. 62 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 69 oraz art 70 – podstawy prawne wydania decyzji

Zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 projektu: „w przypadku gdy w wyniku kontroli Prezes Zarządu PFRON lub właściwy organ nadzoru rynku ustala, że usługa nie spełnia wymagań dostępności, z zastrzeżeniem art. 21 ust. 1, lub nie zostały wykonane obowiązki, o których mowa w art. 32 i art. 33: mogą, w drodze decyzji, zakazać oferowania lub świadczenia usługi na okres nie dłuższy niż 180 dni”.

Zgodnie z art. 69 projektu w zakresie nieuregulowanym w ustawie do kontroli stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców. W ocenie ZBP przepisy Prawa przedsiębiorców nie przewidują podstawy prawnej do wydania decyzji o zakazie oferowania lub świadczenia usługi. Art. 60 Prawa przedsiębiorców przewiduje natomiast zakaz prowadzenia działalności na określony czas, wydany w formie decyzji.

Ponadto, zgodnie z art. 70 projektu: „w zakresie nieuregulowanym w ustawie do postępowań, o których mowa w art. 53 i art. 63, oraz zawiadomień, o których mowa w art. 67, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego”. Należy jednak zwrócić uwagę, że odwołanie to przewiduje możliwość stosowania KPA w zakresie nieuregulowanym, ale tylko w przypadku postępowań, o których mowa w art. 53 i 63 projektu, a postępowania te nie obejmują decyzji, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 projektu.

Wobec powyższego ZBP zwraca się o wyjaśnienie jaka jest podstawa do wydania ww. decyzji, a w konsekwencji, jaki jest tryb odwoławczy od tej decyzji.

Uwaga nr 14 – art. 62 ust. 1 pkt 2 – zakaz oferowania lub świadczenia usługi

Zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 projektu, w przypadku gdy w wyniku kontroli właściwy organ nadzoru ustali, że usługa nie spełnia wymagań dostępności, może w drodze decyzji, zakazać oferowania lub świadczenia usługi na okres nie dłuższy niż 180 dni.

W opinii ZBP, ten środek nadzoru w przypadku stwierdzenia braku dostępności usługi bankowości detalicznej może być niedostosowany do charakteru tej usług. Nałożony potencjalnie zakaz w takim zakresie, jak przewiduje to obecnie projekt, może mieć daleko idące konsekwencje dla wszystkich klientów korzystających z danej usługi bankowości detalicznej, nawet jeżeli nie mają oni szczególnych potrzeb. Zgodnie bowiem z zasadą projektowania uniwersalnego wejście w życie przepisów projektu ustawy nie będzie powodowało wydzielenia usług spełniających wymogi dostępności, jako odrębną kategorię. Założeniem jest bowiem aby z usług spełniających wymogi dostępności korzystali wszyscy klienci.

Wobec tego, postulujemy aby zakaz sformułowany w ww. przepisie był stosowany zgodnie z zasadą proporcjonalności. W szczególności:

- a) nie powinien dotyczyć usług świadczonych w trybie ciągłym, których świadczenia – z uwagi na ich specyfikę – nie można tymczasowo zawiesić lub wprowadzenie takiego zakazu generuje nieadekwatne koszty po stronie banku lub obowiązek rozliczeń z klientem. Należy uwzględnić zasadę proporcjonalności zastosowania danego środka nadzorczego do charakteru usług, czy stopnia i skali ograniczenia praw osób ze szczególnymi potrzebami w związku z brakiem dostępu do usługi, ale przy uwzględnieniu praw pozostałych klientów do korzystania z danej usługi.

Uwydatnia się tu potrzeba doprecyzowania tego przepisu – o ile **zakaz oferowania usługi** wydaje się być bardzo kosztowny, to jest (teoretycznie) możliwy do wykonania. O tyle **zakaz świadczenia** – przy niektórych usługach – wydaje się być nie do spełnienia.

Przykładem może być limit kredytowy w rachunku. Czy jeżeli rachunek rozliczeniowo – oszczędnościowy (tzw. ROR) zostanie uznany za niedostępny, to czy na 180 dni ma zostać wprowadzony zakaz świadczenia tej usługi, co skutkowałoby zamknięciem rachunków dla wszystkim konsumentów korzystających z niego i konieczność rozliczenia się z nimi?

Ważna jest też skala – z takiej usługi mogą korzystać miliony klientów. W przypadku usług bankowości detalicznej ryzykiem nie jest więc tylko brak możliwości oferowania usługi, ale też koszty rozliczeń z klientami po ewentualnym zakazie świadczenia tej usługi.

- b) organ nadzoru powinien mieć możliwość zakazania świadczenia usługi jedynie, o ile nie wpływa to na inne prawa i obowiązki osób, którym ta usługa jest świadczona;

Zakaz świadczenia usług ze względu na brak spełnienia wymogu dostępności, co do osób z konkretną potrzebą, może mieć negatywne skutki dla wszystkich klientów i generować ryzyko nieproporcjonalne do skali problemu w związku z niezapewnieniem wymogów dostępności.

Nie chodzi w tej sytuacji o straty, niedogodność dla banku, ale też dla klientów, którzy np. nie będą mogli skorzystać z limitu kredytowego i będą w kłopotcie (np. wpadną w stan natychmiastowej wymagalności, tracą płynność). Taki klient może kierować do banku roszczenia w tym zakresie.

- c) powinna być możliwość skrócenia przez organ nadzoru terminu zakazującego oferowanie lub świadczenie usługi, jeżeli usługodawca dostosuje się do wymagań dostępności wcześniej niż wskazany przez organ termin zawieszenia oferowania lub świadczenia usługi (nie dłuższy niż 180 dni).

Zdaniem ZBP obecne brzmienie przepisu wprost nie daje organowi upoważnienia do skrócenia tego terminu w sytuacji, gdy usługodawca dostosuje usługę do wymagań dostępności przed upływem terminu. Sam termin jest natomiast określony jako maksymalny („nie dłuższy niż”).

Związek zwraca się z prośbą o uwzględnienie powyższych postulatów oraz wyraża pełną gotowość do udziału w dalszych pracach sejmowych nad tym projektem.

Z poważaniem,
